

Een ordinaire bokswedstrijd

Het is zover. Nadat staatssecretaris Bleker ons een jaar lang het bloed onder de nagels vandaan heeft gesard met rancuneuze proefballonnetjes en niet onderbouwde beleidsvoornemens, begint zijn nieuwe natuurbeleid nu daadwerkelijk vorm te krijgen. Zijn aanpak doet nog het meeste denken aan een ordinaire bokswedstrijd; drie felle klappen, kort achter elkaar – links, rechts, links! Dat begon in september met de uitgelekte miljoenennota en de begroting van het Ministerie van EL&I; een stomp in de buik. Terwijl we tot op heden dachten dat op natuur 60% bezuinigd zou worden, blijkt de feitelijke bezuiniging tot 2015 op te lopen tot maar liefst 72% (het beschikbare budget loopt af van 803 miljoen euro in 2011 naar 225 miljoen euro in 2015). Zoals Caspar Jansen schreef in de Volkskrant (24/09/2011): 'Zeventig procent bezuinigen op een budget van bijna niets, maakt voor de overheidsfinanciën minder uit dan bijna niets. [...] Is er sprake van kwade wil? Ja, natuurlijk'.

Kort daarop volgde het nieuwe onderhandelingsakkoord tussen Rijk en provincies (21/09/2011) waarin afspraken zijn gemaakt over de 'herijking' van de EHS en de toekomstige vergoedingen voor het natuurbeheer; een klap in het gezicht. De EHS wordt met 100.000 hectare ingekrompen en de provincies krijgen van de staatssecretaris 100 miljoen euro om het natuurbeheer te financieren. Het volledige beheer van onze natuur kost tussen de 250 en 300 miljoen euro (we geven als samenleving meer geld uit aan kauwgom, zegt Jaap Dirkmaat dan). De vraag of provincies die 100 miljoen euro aanvullen met eigen middelen of dat er in de toekomst grote gaten in het beheer gaan vallen, – het zal Bleker worst wezen.

Terwijl de aanval op natuur en natuurbeherende organisaties volledig geopend is, staan de meeste natuurbeschermers nog verwaasd om zich heen te kijken (gut, de boksring, hoe zijn we hier eigenlijk terecht gekomen?). Sommigen zijn ronduit verward en vinden dit een geschikt moment voor vileine zelfkritiek. Dieptepunt was het schuimbekkende opiniestuk van Tom Bade (directeur van Kenniscentrum Triple E) in Trouw (02/09/2011), waarin hij betoogt dat er geen beheervergoedingen meer naar natuur moeten gaan. Bade houdt van wildernis zonder menselijk ingrijpen en meent dat dat de maat voor alle natuur moet worden. Beheergeld leidt maar tot 'knutsellandschapjes'. Bades oplossing: 'Lekker niks doen en kijken hoe het bos groeit'. Tom Bade heeft tien jaar lang onderbouwd dat natuur de samenleving bakken met geld oplevert en voegt daar nu een volkomen perspectiefloos hoofdstuk aan toe: die natuur mag zelf geen geld kosten.

We gaan terug naar de bokswedstrijd; de derde klap moet nog komen. Er ligt een nieuwe 'Natuurwet' op de ontwerpafel waarin de Flora- & faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet geïntegreerd worden. Onlangs is het ontwerpvoorstel gepubliceerd (06/10/2011); in 2012 moet het door de Tweede Kamer en in 2013 moet die nieuwe wet in werking treden. Uit de ontwerp teksten blijkt dat het begrip 'nationale koppen' aan dramatische inflatie onderhevig is. Dat begrip is in het leven geroepen door CDA en VVD, omdat ze vreesden dat Nederland de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrictlijn te streng had geïmplementeerd. We zouden meer Natura2000-gebieden hebben aangewezen dan strikt noodzakelijk was en in die gebieden hogere doelen nastreven dan Europa vraagt. Inmiddels blijkt daarvan geen sprake te zijn, maar wordt onder 'nationale koppen' verstaan: alles dat niet door Europa vereist is. En dat alles verliest zijn juridische basis. 'Met de nieuwe Natuurwet zet Bleker in op het Europese minimum', constateerde Trouw (07/10/2011) dan ook terecht. Alle nationale waarden waarvan we generaties lang meenden dat ze recht op bescherming hadden, worden rücksichtslos overboord gegooid. Dat geldt voor natuurgebieden die niet in Brussel zijn aangemeld (de oude 'natuurmonumenten' komen te vervallen), maar voor soortenbescherming zijn de consequenties nog veel verstrekkender. Soorten die geen spijkerharde internationale beschermingsstatus genieten, verliezen in Nederland hun strikte bescherming. Das, Ringslang en Vuursalamander worden vogelvrij, evenals Steenmarter, Kleine modderkruiper en alle orchideeënsoorten. De zorgplicht en bijbehorende verbodsbepalingen uit de Flora- & faunawet worden in de nieuwe Natuurwet vervangen door een boterzacht principe (duurzame instandhouding van de landelijke populatie mag niet in gevaar komen). Handhaving wordt in praktijk onmogelijk gemaakt. Niet-opzettelijke schadelijke handelingen worden niet langer strafbaar gesteld, terwijl toetsing vooraf komt te vervallen. Een boer die zo snel mogelijk zoveel mogelijk gras van zijn land wil halen, hoeft nog maar één ding te doen: weg met die vrijwilligers en nestbeschermers. Maakt niet uit of er een Grutto of Graspieper kapot wordt gemaaid; een eenvoudige ik-wist-van-niks volstaat om van iedere aansprakelijkheid ontheven te zijn. Een ondernemer mag straks een dassenburcht weggraven of een horstboom omkappen en al staan we eraan: niets aan te doen. Dat raakt het hart van de natuurbescherming.

Grote vraag is dan ook hoe we met deze klap om zullen gaan. Bukken of incasseren zijn geen opties; onze geloofwaardigheid is in het geding.

COLUMN

Björn van den Boom
Bestuurslid
De Levende Natuur

**Wie beweert iets te beschermen,
moet ook bereid zijn het te verdedigen**